

N:o 13.

Ank. till Riksdagens Kansli den 15 April 1886, kl. 2 e. m.

*Första Kammarens Första Tillfälliga Utskotts Utlåtande N:o 2,
med anledning af väckt fråga om framställning till Kongl.
Maj:t rörande villkoren för enskilda telefonliniers an-
läggande.*

Uti en inom Första Kammaran väckt, till Utskottet remitterad motion, N:o 7, har Herr *Bäckström* — under åberopande af hvad vid närmast föregående riksdagar blifvit yttradt om nyttan och behovet af telefonledningars anläggande till fromma för landets industri och handel, äfvensom i öfrigt till samfärdselns underlättande, samt på det att de svårigheter för dylika anläggningars åstadkommande, som, genom utfärdande af Kongl. kungörelsen den 20 April 1883, i vissa afseenden uppstått, så vidt möjligt vore, måtte förminskas — hemställt, att Riksdagen ville i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla att, vid pröfning, jemlikt förordningen den 20 April 1883, af ansökning om tillstånd att anlägga telefonledningar, Kongl. Maj:t täcktes ej allenast fästa hufvudsakligt afseende på befordrandet af denna nyttiga uppfinnings utbredande på billigaste villkor, utan äfven tillåta att, der omständigheterna sådant påkalla och lagligt hinder ej möter, bestämmelserna i Kongl. förordningen den 14 April 1866 angående jords eller lägenhets afstående för allmänt behof vinna tillämpning äfven på telefonledning.

På sätt jemväl af motionären blifvit anmärkt, har också tillförene blifvit till Riksdagens pröfning hänskjuten frågan om villkoren för telefonledningars anläggande.

Så hade, vid 1884 års riksdag, med anledning af en inom Första Kammaren väckt motion, Kammaren, med bifall till sitt Första Tillfälliga Utskotts Utlåtande N:o 6, beslutat det Riksdagen måtte i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla att, vid pröfning, jemlikt förordningen den 20 April 1883, af ansökan om tillstånd att anlägga telefonledning, Kongl. Maj:t täcktes fästa hufvudsakligt afseende på befordrandet af denna nyttiga uppfinnings utbredande på billigaste vilkor; hvilket beslut emellertid icke ledde till det dermed afsedda resultat, då Riksdagens Andra Kammare hvarken biträdde detsamma eller biföll en inom Kammaren väckt motion af enahanda innehåll som den, hvilken legat till grund för Första Kammarens beslut i ämnet.

Under den föregående behandlingen af nu ifrågavarande ärende har blifvit åberopad den omständigheten, att postverket eger monopol på befordran af bref, hvilken omständighet synes hafva antagits innefatta en anledning att för telegrafverket och, i sammanhang dermed äfven för telefoninrättningen, påyrka en likartad förmån.

Härvid bör emellertid anmärkas, att postverkets monopol icke innefattar annat, än att enskilde, likasom bolag, är förmenadt att anordna nya postgångar eller sådana regelbundna lägenheter, som besörja brefs befordran på alldeles enahanda sätt som bref varda med statens poster fortskaffade.

En häremot svarande förmån för telegrafverket vore, att enskilde eller bolag förbjödes anordna telegrafledningar, hvilka af allmänheten anlitas.

Men ett dylikt monopol för telegrafverket innefattar alldeles icke att en annan och nyare inrättning, sådan som telefonen, skulle fränkännas rättigheten att bereda allmänheten de stora och väsentliga fördelar, som densamma kan erbjuda.

Lika så litet som, i en föregående tid, postverkets monopol ansetts lägga hinder i vägen för anordnande af enskilda telegrafledningar, äfven om dessa antoges komma att i någon mån minska antalet af de meddelanden, för hvilkas fortskaffande posterna anlitas, lika så litet kan en telegrafverkets fordran på monopol innefatta skälig anledning att inskränka tillfällena till telefonering, om också telefonledningarnes tillväxt skulle, åtminstone till en början, utöfva ett ogynnsamt inflytande på förhållandet mellan telegrafverkets inkomster och utgifter.

Ett monopol åter på telefoneringens besörjande lärer väl svårigen böra ens ifrågasättas, med mindre än att staten icke allenast öfvertog samtliga nuvarande telefonledningar, utan äfven gifve telefontätet all

den ytterligare utvidgning, som af handelns och industriens behof kunde påkallas; en anordning som emellertid — på sätt anmärkt blifvit i de år 1884 väckta motioner i ämnet — kunde påkalla inrättande af en särskild, af hundratals personer bestående telefonstat.

Likasom posterna — med det tillfälle de erbjuda att, mot ringa afgift, få befordrade meddelanden af äfven större omfång — i många fall alldeles icke kunna ersätta telegrafen, så hemtar, å andra sidan, allmänheten af telefonen fördelar, dem telegrafen icke kan skänka; i hvilket afseende endast behöfver åberopas det tillfälle till fortgående samtal, mot billig ersättning, som af telefonen erbjudes.

Dessa fördelar äro, icke allenast för handeln och industrien, utan äfven för samfärdseln i öfrigt, allt för stora, för att desamma borde, utan tvingande skäl, åsidosättas.

Som sådant kan icke anses det skäl, som, vid ett föregående tillfälle, man sökt hemta af den omständigheten, att nära intill telegraflinier befintliga telefonledning, äfven då de äro uppsatta å särskilda stolpar, röna inverkan af de elektriska strömmar, medelst hvilka telegraftecknen frambringas, till följd hvaraf dessa tecken kunna genom telefoninstrumenten tydligt uppfattas samt sålunda en obehörig afläsning af telegram ega rum till stort men för telegrafhemlighetens bevarande.

Denna olägenhet lär nemligen kunna fullständigt häfvas derigenom att, såsom äfven af motionärerne vid 1884 års riksdag blifvit ifrågakaldt, telefonråden framdrages på visst afstånd från telegrafledning.

Men om sålunda skäl att förmena enskilde eller bolag rättigheten att anordna och för utväxling af meddelanden anlita telefonledning icke kan hemtas af något monopol, hvilket redan tillkommer eller anses böra tillerkännas statens telegrafinrättning,

och om ett allmänheten beredt tillfälle att, i större utsträckning än hittills, begagna sig af den för samfärdseln så ytterst viktiga telefoninrättningen ej kan antagas komma att för telegrafverket medföra tekniska svårigheter af beskaffenhet att icke kunna öfvervinnas,

så återstår väl knappt mer än *en* omständighet, som skulle kunna anses i någon mån tala emot vidtagande af åtgärder, hvilka äro egnade att främja anläggandet och begagnandet af enskilda telefonledning.

Denna omständighet är det inflytande på telegrafverkets portouppbörd, som åtgärder af ifrågavarande slag kunde komma att utöfva.

Ingen lär väl vilja bestrida vigten och angelägenheten deraf, att telegrafverket beredes de tillgångar, som äro nödvändiga för att det-

samma må kunna obehindradt utöfva sin allmännyttiga verksamhet i all den utsträckning, som af omständigheterna påkallas.

Omsorgen härom bör och får dock icke, enligt Utskottets åsigt, verka derhän, att i väsentlig mån allmänheten betages rättigheten att för en del meddelanden begagna sig af en ny uppfinning, hvilken, såsom vid ett föregående tillfälle blifvit anmärkt, måste blifva »så godt som oundgänglig för all industri, näringar och affärslif, icke minst för jordbruket, så väl det större som det mindre».

I öfrigt anser Utskottet det ingalunda vara satt utom allt tvifvel att — äfven om hithörande förhållanden blefve på lämpligt sätt ordnade — ett mera utsträckt telefonsystem skulle komma att menligt inverka på telegrafverkets finansiella ställning.

Om, der telegrafverket öfvertager icke allenast telefonledningarnes anläggande, utan äfven beredandet af tillfälle till telefonering, rättigheten att i sådant afseende anlita telefonstation icke inskränktes till årsabonnenter, utan mot billig afgift tillfälle till telefonering bereddades en hvar som sig dertill anmälde, skulle utan tvifvel en icke obetydlig, ny inkomst beredas telegrafverket.

Å andra sidan kunde sannolikt i icke ringa mån minskas telegrafverkets utgifter genom indragning af telegrafstation å orter, hvarest allt mer telefon i stället för telegraf anlitas, och, till följd deraf, telegrafverkets portoinkomst, om också ökad med bidrag af kommunen, befinner otillräcklig till bestridande af de med telegrafstationens bibehållande förenade utgifter.

Slutligen är det icke omöjligt, att en portoreform, vidtagen i den sifftning, som finnes angifven i ett denna dag — med anledning af en i Andra Kammaren väckt motion, N:o 69 — utaf Utskottet afgifvet betänkande, skulle komma att på telegrafverkets portouppbörd utöfva ett inflytande af den beskaffenhet, att knappt nog finansiella skäl kunde anföras mot beviljande af större frihet till anläggande af äfven enskilda telefonledningar.

Hvad i öfrigt befogenheten härtill angår, är det tydligt att å kronans mark eller inom området för allmän landsväg eller statens jernvägar enskild person eller bolag icke kan ega att anlägga telefonledning, utan att Kongl. Maj:t dertill lemnat tillstånd, såsom också under de senare åren skett i ganska stor utsträckning, i det att,

medan år 1873 af 19 ansökningar om rättighet till telefonledningars anläggande 8 blifvit afslagna,

hade år 1884 af 38 dylika ansökningar endast 2 lemnats utan afseende,

och år 1885 af 22 dylika ansökningar endast 3, likvisst blott delvis, blifvit afslagna.

I motsats till hvad som bör gälla i afseende å område, öfver hvilket dispositionsrätten tillkommer Kongl. Maj:t, synes det Utskottet att, der fråga är om telefonlednings anläggande å annat område, i allmänhet bör på öfverenskommelse med markens egare ankomma, om och på hvad vilkor dylik anläggning må ega rum, dervid icke torde böra göras något undantag för område, tillhörande enskild jernväg, hvilken åtnjuter förbindelse med statens telegrafnät.

Vid det förhållande, att knappt någon fullständig jernvägsstation lär sakna sådan förbindelse, synes också en inskränkning af ifrågasvarande slag i nu gällande förbud mot telefonlednings upprättande inom området för enskild jernväg sakna all praktisk betydelse.

Då emellertid synnerligen önskligt är, att icke utan giltigt skäl hinder lägges i vägen för upplåtande af den enskilde eller bolag tillhöriga mark, som kan blifva erforderlig för att åt telefonförbindelserna gifva en af omständigheterna påkallad utvidgning, anser Utskottet framställning böra göras äfven om beredande af utväg att exproprieras den mark, som för omförmälda ändamål finnes behöflig.

Och om äfven, vid ett eller annat föregående tillfälle, Kongl. förordningen den 14 April 1866 angående jords eller lägenhets afstående för allmänt behof icke befunnits tillämplig, der fråga varit om beredande af utväg till anläggande af telefonledningar, afsedda, om ej till uteslutande, så dock till hufvudsakligt begagnande af telefonegaren, så torde förhållandet blifva väsentligen förändradt, om och när telefonstation anlägges i ändamål att betjena allmänheten.

I särskildt betänkande, N:o 1, afgifver denna dag Utskottet utlåtande angående väckt förslag om aflåtande till Kongl. Maj:t af skrifvelse med begäran om framläggande af förslag till lag för meddelande af koncession åt enskilde att anlägga telegraf- eller telefoninrättningar.

Derest förslaget härom varder — om också endast hvad telefonledningar angår — af Riksdagen bifallet, lærer någon vidare åtgärd icke påkallas af Herr Bäckströms förevarande motion.

På frågans nuvarande ståndpunkt anser Utskottet — hvilket saknar motionsrätt och följaktligen icke är befogadt att, med anledning af den föreliggande motionen, i de rörande hit hörande förhållanden nu gällande bestämmelser, föreslå en eller annan förändring, som, enligt Utskottets uppfattning, vore egnad att främja den nytta, allmänheten kunde hemta af telefoninrättningen — sig böra hemställa,

det måtte Kammararen för sin del besluta att hos Kongl. Maj:t anhålla att, vid pröfning, jemlikt Kongl. förordningen den 20 April 1883, af ansökning om tillstånd att anlägga telefonledningar, Kongl. Maj:t täcktes ej allenast fästa hufvudsakligt afseende på fördelarne deraf att, på billiga vilkor, denna nyttiga uppfinning vinner så vidsträckt tillämpning som möjligt, utan äfven tillåta att, der omständigheterna sådant påkalla och lagligt hinder ej möter, bestämmelserna i Kongl. förordningen den 14 April 1866 angående jords eller lägenhets afstående för allmänt behof varda äfven på telefonledning tillämpade.

Stockholm den 13 April 1886.

På Utskottets vägnar:

WILHELM ROOS.

N:o 14.

Ank. till Riksdagens Kansli den 15 April 1886, kl. 2 e. m.

*Första Kammarens Första Tillfälliga Utskotts Utlåtande N:o 3,
i fråga om nedsättning af telegramportot.*

Med anledning af en inom Andra Kammararen väckt motion hade samma Kammares Andra Tillfälliga Utskott, i Utlåtande N:o 15, hemställt, det Riksdagen måtte i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, att